

De Schreeuw van Ambon

Colofon

ISBN: 978 94 6365 136 3

1e druk 2019

© 2019, Hein Bloemink

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

De Schreeuw van Ambon

Hein Bloemink

Soevereiniteit voor Indonesië

AMSTERDAM, 27 december - Tegenwoordig is een plechtige bijeenkomst in de zaal van het Koninklijk Paleis te Amsterdam heeft koningin Juliana bekend haar handtekening gezet op de akten van soevereiniteitsoverdracht aan erkenning van Indonesië.

De koninklijke Republiek der Verenigde Staten van Indonesië soeverein en onafhankelijk geworden. Tegelijkertijd is ook de Nederlands-Indonesische Unie in werking getreden.

De koningin heeft haar handtekening gezet op de akten van soevereiniteitsoverdracht aan erkenning van Indonesië.

De koningin staat wij gedeeltelijk voor elkander, aldus de vorstin in haar verklaring. 'Wij zijn nu naast elkaar staand, hoezeer ook gescheiden en gescheurd en vol van de wrok en spijt'.

De koningin voelt zich sterk en krachtig genoeg om een nieuw bevel te maken, in een samengaan van landen West. De verwonderde wereld kijkt aan en constateert dat, hier en daar, door deze beide landen haar bevelen, haar vredeswij wordt gegeven'.

Links: koningin Juliana tekent de Akte van soevereiniteitsoverdracht. Rechts: Soekarno op tournee in de republiek

Ook in Djakarta - de nieuwe naam voor Batavia - vond een plechtigheid plaats parallel aan die in Amsterdam. In het Paleis Koningsplein sprak de scheidende Hoge Verteenwoordiger van de Kroon, de heer Lovink. Na hem voerde de sultan van Djokja het woord. 'Het spreekt vanzelf dat moed en zelfvertrouwen alleen niet voldoende zijn om een taak, die zo zwaar en veelomvattend is, te volbr-

gen. Daarom aanvaarden wij van ganser harte de bijstand van andere volkeren, in het bijzonder die van het Nederlandse volk', aldus de sultan.

Nadat destem van koningin Juliana uit Amsterdam had geklonken, haalden in de namiddag om negen minuten over zes een korporaal van het KNIL en een marine-schrijver het Nederlandse rood-wit-blauw neer van het paleis. Drie minuten later wapperde het rood-

wit van de Republiek. Op 17 december volgde het Indonesië. De volgende dag houdt Soekarno zijn intocht in Djakarta op onafzienbare menigte hem.

'Ondubbelzinnig heeft de koningin getoond hoe verheugd zij is om de hoofden in haar midden te zien. meldt de correspondent van de Rotterdamse Courant.

foto: Frans Lopulalan

Woord vooraf

De geschiedenis van Nederlands-Indië en de dekolonisatie zijn in dit boek geheel authentiek beschreven, inclusief alle gebeurtenissen daarna. Ook de citaten van Molukse trein-kapers en de rapportages van de BVD zijn authentiek. Tegen de achtergrond van deze werkelijkheid is door mij een verhaal bedacht, dat werkelijk gebeurd ‘zou kunnen zijn’. Het is primair mijn bedoeling om met dit boek te laten zien hoe ongemakkelijk de ‘Molukse Kwestie’ eigenlijk is.

Ik realiseer me, dat alle gebeurtenissen van toen moeten worden geplaatst in de context van die jaren. De spijkerharde Nederlandse strijd tegen Soekarno om de kolonie te behouden werd door veel dienstplichtige Hollandse jongens gezien als een zinloze strijd en werd voor menigeen een traumatische herinnering. En heeft Nederland in 1949 aan de Molukkers een vrije RMS beloofd of niet? De meningen lopen nog steeds uiteen. Maar dat neemt niet weg, dat je nu objectief mag constateren dat Nederland weinig succes had met haar beleid rond de Molukkers. Terugkijkend zegt oud-premier Dries van Agt mij in 2018 dat de Molukkers door Nederland ‘beschamend slecht’ zijn behandeld. Terugkeer naar een vrije republiek was volgens hem ‘van meet af aan een luchtspiegeling’.

In de jaren 1960-1980 zijn verwoede en oprechte pogingen ondernomen om de Molukkers in Nederland te laten aarden, maar dat gebeurde op een fundament van wederzijds onbegrip en wantrouwen. Wat het nog erger maakte: ook onder de Molukse bevolking ontstond een langdurige en diepgaande richtingstrijd, waarbij culturele achtergronden

(afkomst, religie) voor extra spanningen zorgden. De komst van de Molukkers werd een maatschappelijk en politiek mij-nenveld. Zou zo iets anno 2019 opnieuw kunnen gebeuren of hebben we geleerd van de situatie met de Molukkers? In het supplement achterin dit boek wordt de Molukse Kwestie toegelicht en geanalyseerd.

Hein Bloemink, 2019
hein.bloemink@gmail.com

Episode 1

Molukse jongeren dreigen met meer acties

NRO-HANDSBLAD
17-6-78

Door een onzer redacteurs

ASSEN, 17 juni - De Zuidmolukse jongeren hebben gedreigd met nieuwe gewapende acties als de Nederlandse regering haar beleid niet opschiet van het regime van Suharto in Indonesië niet verandert. Het dreigement stond in een verklaring, die werd overhandigd aan journalisten tijdens een schorsing van het proces tegen de drie bestellers van het prochiehuis in Assen.

De verklaring werd later ook buiten het gebouw voorgelezen. Aanvankelijk hadden de justitiële autoriteiten geweigerd dat de verklaring het gerechtshoebe werd binnengebracht. Na protest hierheen van Molukse zijde werd hier-

voor wel toestemming gegeven.

De verklaring van de Zuidmolukse jongeren bevat een betuiging van solidariteit met "de gewapende actie van onze drie kameraden". De tegen Zuidmolukse actievoerders in de hoop van de tijd gevorderde processen worden "schijnprocessen" genoemd. "De verkrachting en de moordpartijen door de Nederlandse staat staan in geen verhouding tot de daden van onze kameraden".

De Molukse jongeren vermordeleden verder de oriëntatierichten van Molukkers naar Indonesië, omdat ze zijn opgezet om het "Zuidmolukse hart te breken". De verklaring besluit met: "Wij kunnen niet werkloos toezien hoe een regering ons volk uitmergelt".

Een Zuidmolukse delegatie onder leiding van ds. S. Metiary neemt dit weekende deel aan een congres van zgn. Vierde Wereld-groeperingen. Ze zal daar het streven naar een onafhankelijke republiek der Zuidmolukken internationaal ter discussie stellen, nu duidelijk is dat Nederland dit niet zal doen.

Zuidmolukkers naar West-Berlijn Metiary wil onderzoek naar rechtmatigheid RMS

NEDERLANDS DAGBLAD 17 JUNI 1978

DS. S. METIARY

[Van een medewerker]

ASSEN - Vanmorgen vertrekt een gezamenlijke Zuidmolukse-Papoea-Nederlands delegatie naar West-Berlijn om daar een internationaal conferentie bij te wonen, die is georganiseerd door de „Gesellschaft für bedrohte Völker“.

Aan deze conferentie wordt o.a. deelgenomen door delegaties uit Oostenrijk, Zwitserland, Groot-Brittannië (Survival International) en Zweden (International Workgroup for Indigenous Affairs). Ook worden er vertegenwoordigers van minderheidsvolken, b.v. Koerden, Eritreërs, Biafranen en Indianen verwacht. De Zuidmolukse delegatie is samengesteld uit leden van de Badan Persatuan, de Vrije Zuidmolukse Jongeren, de UNASI en de SPP-RMS. Namens de Badan Persatuan is aanwezig ds. S. Metiary, die vertelt over de situatie van het Zuidmolukse volk - zowel in het vaderland als in ballingschap. Hij wil een plan lanceren om een internationale commissie samen te stellen, die een onderzoek zal moeten instellen naar de rechtmatigheid en de rechtvaardigheid van de vrijheidsstrijd van het Zuidmolukse volk.

De Papoea's zijn vertegenwoordigd door de heren D. Kerway en J. Jouwe (Actiecomité Vluchtelingen-hulp Papua's), die een dringend beroep zullen doen op het buitenland om druk uit te oefenen, opdat een einde kan worden gemaakt aan de gruwelijke slachtpartijen in het vaderland.

Van Nederlandse zijde zijn aanwezig Gerard Knot (DDEI) en Paul Bakker (LAC). Zij brengen o.a. de mogelijkheden ter sprake om in 1980 ergens in Europa een internationaal congres van minderheden (Vierde Wereld-congres) te organiseren.

OP CONGRES IN BERLIJN RMS zoekt steun in buitenland

DE VOLKSKRANT 17-6-78

Van onze correspondent

SIETSE VAN DER HOEK

ASSEN - Zuidmolukse leiders uit Nederland doen dit weekende een nieuwe poging om internationale aandacht en medewerking te krijgen voor hun politiek RMS-streven. Een delegatie geleid door dominee S. Metiary neemt vandaag aan morgen in West-Berlijn deel aan een congres van zogeheten Vierde Wereld-groeperingen. De delegatie zal daar officieel en mede namens de RMS-regering het Berlijnse congres vragen een internationale commissie in te stellen, die allereerst de rechtmatigheid van de RMS-onafhankelijkheidsverklaring moet nagaan.

De commissie, onder meer bestaande uit Volkenrechtdeskundigen en antropologen, zal ook onderzoek moeten verrichten naar de huidige situatie op de Molukken, met name betreffende de mensenrechten daar. Voorzitter Metiary van de Badan Persatuan zal ook voorstellen om in 1980 ergens in Europa een conferentie te houden voor en van de volkeren, die volgens hem ongeveer in dezelfde positie verkeren als de Zuidmolukkers, zoals die Timorezen, de Koerden, de Eritreërs, de Papoea's en anderen. De Zuidmolukse gemeenschap is bereid een deel van de kosten van deze activiteiten te betalen.

Deze koerswijziging in het officiële buitenlandse beleid van de RMS-leiding komt niet helemaal onverwacht. Tijdens de proclamatieherdenking in april van dit jaar in Den Haag waren enkele sprekers vertegenwoordigd van minderheidsvolkeren, die zich verdrukt voelden binnen het grote staatsverband.

BP-voorzitter ds Metiary en andere voorzittende Zuidmolukkers zien in deze Vierde Wereld-beweging een opening voor nieuwe mogelijkheden om hun politieke idealen dichterbij verwezenlijking te krijgen.

Bovendien is het vinden van een nieuwe weg urgent, zo is de mening

van ds Metiary, omdat hij vreesst voor nieuwe gewelddadige acties van Zuidmolukse jongeren. Dit vanwege het toenemend aantal berichten over „onderdrukking van het Zuidmolukse volk door de Indonesische imperialisten“ en „de wegering van de Nederlandse regering om haar medeverantwoordelijkheid te erkennen voor de situatie waarin ons volk zich momenteel bevindt, een situatie die zal leiden tot de definitieve vernietiging van onze cultuur en identiteit“, aldus ds Metiary.

Het congres dat door een Duitse en een Engelse groepering is georganiseerd, wordt gehouden op het terrein van de Vrije Universiteit van West-Berlijn. Groepen uit verschillende Westeuropese landen nemen er aan deel en ook delegaties van etnische minderheidsgroepen, onder anderen Koerden en Eritreërs. De Zuidmolukkers uit Nederland zijn vertegenwoordigd door bestuurders van de Badan Persatuan (BP) en de jongerenorganisaties Permuda Masjarakat (PM) en Susunan Pusat Pemuda (SPP-RMS).

NIEUWSBLAD V/B NOORDEN 17-6-78

Internationale discussie over het RMS-streven

(ANP) - De Zuidmolukse gemeenschap in Nederland zal sllf het RMS-streven internationaal ter discussie stellen, nu duidelijk is dat Nederland dit niet zal doen. De Zuidmolukse voorman, ds. S. Metiary, zal dit initiatief dit weekende op een internationaal manifestatie van de Westindische vierde wereldbeweging Organisatie voor

Proloog

4 december 1975 - De trein bij Wijster

‘Waarom komen de Molukkers mijn coupé binnen? Komen ze het volgende slachtoffer uitkiezen? Ik ben bang. Doodsbang. Ik mag geen oogcontact zoeken, want dan val ik op. Ik mag beslist geen oogcontact zoeken. Want dan wijzen ze mij aan en zullen ze zeggen: “Komt u mee?” Als dat gebeurt, zal ik gehoorzamen. Dan gebeurt met mij hetzelfde als met de soldaat gisteren. Die hebben ze in koelen bloede vermoord, doodgeschoten in de deuropening van deze trein. Ik heb hem horen roepen om zijn moeder voordat hij stierf op de rails, o God, wat vreselijk. Waarom doen die Molukkers dit? Waarom moeten ze ons hebben? Ik weet niets van hun geschiedenis en dat nemen ze mij nu kwalijk. Ik heb ze toch niets misdaan? Ze komen mijn kant op, ze kijken de anderen recht in de ogen, die zijn natuurlijk ook doodsbang. Nog een paar meter en ze staan bij mij. Ik heb een vrouw, ik heb vier jonge kinderen. Ik ben van huis gegaan en heb gezegd: “Tot vanavond”. Heel achteloos. Tot vanavond. Moeten dat dan verdomme mijn laatste woorden zijn? “Tot vanavond?” Maar als de kapers mij zometeen aanwijzen, kom ik dus nooit meer thuis! Dan moet ik mee naar de deuren van de trein. Dan zullen ze die openen, net als bij de soldaat. En schieten. Dan ben ik binnen een paar tellen dood. Ik wil niet dood. God, behoede me. Het is mijn tijd nog niet. Voor de kapers is de RMS misschien belangrijk, voor mij helemaal niet. Die RMS kan me geen donder schelen. Ik wil leven. Ik wil naar huis. Verdomme, wacht... ze blijven inderdaad bij mij staan.

Als ze mij vragen om mee te komen, wil ik bidden. Ik wil bidden en God vragen onze zonden te vergeven, want reddend zal Hij mij niet. Ja hoor, ze blijven staan! De andere passagiers kijken snel de andere kant op, de verraders, en ik voel me nu helemaal alleen met mijn beulen. De kapers zwijgen. Ik haat ze. Hun donkere ogen kijken me indringend en nietsontziend aan. Ik zie het, ik weet het: ze zijn woedend. Ze zijn bereid mij te vermoorden voor hún ideaal. Dit was het dan.'

2005 – ‘Maha Penyayang’ - Sumatra

“Aaaaaaaaah!”

Zijn schreeuw gaat door merg en been en komt diep vanuit zijn keel. Hij beweegt zijn armen wild, maar de riemen houden ze stevig op hun plaats.

Ze kijkt naar hem en wacht tot zijn aanval van waanzinnige angst weer voorbij is. Ze begint ‘Aryati’ voor hem te neurien, haar wals van het weerzien. Van haar levenskracht resteert een vermoeid zuchten. Een verpleegster in een wit uniform komt binnen. Ze heeft medelijden met deze twee mensen.

Waarom mogen zij niet gaan, God?, denkt ze.

Weer een schreeuw. Het is te horen tot in de lange gangen van de barak, als de echo van een wanhopig smachten...

2016 - Parijs

Aan de drukke *Boulevard Lefèbvre* in druilerig Parijs stapt de vadsige Indonesiër Andri Hitijahubessy puffend uit zijn

Maserati en waggelt even later *Handelshuis Djakarta* binnen. Hij is een beetje opgewonden, want over een half uurtje verwacht hij iemand die serieuze belangstelling heeft voor het meesterwerk *El Cristo de San Juan de la Cruz* van Salvadore Dali. Vraagprijs 6,5 miljoen. In de Parijse kunstwereld is Andri een man van groot aanzien. Succesvol en rijk. Maar niemand kent zijn grote geheim.

Hoofdstuk 1

Waar begint het verhaal eigenlijk, van die listige operatie van de Indonesische Geheime Dienst, die helemaal uit de hand loopt en waardoor in 1977 zelfs een internationale crisis dreigt? In ieder geval niet in 1975, als de eerste trein door Molukkers wordt gekaapt. Dat was niet het begin, maar juist het gevolg van gebeurtenissen in een ver verleden. Misschien is de capitulatie van de Japanners in 1945 het werkelijke begin. Die ‘Jappen’ zijn toen verjaagd uit Indonesië. Daar heeft de oorlog toen alles veranderd en Nederland raakte opeens haar macht over de kolonie Nederlands-Indië kwijt aan Soekarno. Tijdens de strijd tegen Soekarno werden de Nederlanders gesteund door loyale soldaten van het KNIL. Het waren vooral de Molukkers die bereid waren zich dood te vechten om de kolonie te redden.

Begint daar dit verhaal? Misschien toch iets later op de tijdlijn, op het moment dat Nederland haar kolonie in 1949 moet opgeven en niet weet wat te doen met dat kleine deel van die Molukse militairen, die niet willen overstappen naar het Indonesische leger. Zoveel loyaliteit en trouw, daar kan Nederland maar moeilijk mee omgaan. Ja. Daar begint ‘de Molukse Kwestie’.

27 december 1949 - Amsterdam, Paleis op De Dam

De Molukse soldaat Max Rinsampessy zit deze avond met andere soldaten in een houten barak van het KNIL-garnizoen op het Indonesische eiland Java. De oorlog tegen Soekarno

is verloren en ze wachten nu lijdzaam op terugkeer naar huis, naar Ambon. Wat is er gevochten. De strijd was bloedig en hels. Duizenden mensen vonden de dood. Japanners, Nederlanders, Indonesiërs. Max, nog confuus van het geweld, zit aan tafel en luistert naar de radio. Vandaag is er groot nieuws. Hij recht zijn rug en strijkt met twee handen over zijn borst om het overhemd van zijn KNIL-uniform glad te strijken. Hij kijkt zijn kameraden moegestreden aan. De radiouitzending doet verslag van een plechtigheid in het paleis op De Dam in Amsterdam. Vandaag zal Indië definitief worden losgemaakt van Nederland. Het turbulente verhaal van Nederlands-Indië eindigt in het verre Amsterdam, 27 december 1949. Stemmige gezichten bij de gasten daar, alsof het de begrafenis van de kolonie betreft waarbij lijkredes worden uitgesproken. Misschien is het dat ook wel.

Minister-president Willem Drees ziet eruit alsof hij er de hele tijd schaamtevol aan zit te denken hoe Indië hem nu toch nog uit de handen glipt. Waarschijnlijk ziet hij de ontknoping als een nederlaag. Koningin Juliana, nog maar pas aan de macht, tekent met een zuinig gezicht de stukken, waarmee Nederland na eeuwen haar goudhaan overdraagt. Zij lijkt ook wel te beseffen dat de plot niets anders was dan een bloedige blamage. Ze weet hoe Nederlandse militairen, gesteund door het Koninklijk Nederlands Indisch Leger (KNIL), oorlog voerden tegen Indonesische opstandelingen. De naam *Rawagede* kent ze misschien nog niet. Die naam staat symbool voor bandeloos geweld, waar een leven niet meer telde: het dorpje in de jungle waar in december 1947 honderdtwintig Indonesiërs zonder proces waren doodgeschoten door Nederlanders. In de hitte van de strijd leken het helemaal geen oorlogsmisdaden. Tijdens die invasies in 1947 en 1948, die men liever aanduidt als ‘politioenele

acties', werden militairen opgestookt tegen de 'rampokkers' in de kampongs, die op hun beurt evenwel ook wreed en meedogenloos vochten. En nu komt een einde aan die strijd. Hoogwaardigheidsbekleders in rokkostuum zijn bijeen in het paleis om de vrede te tekenen. De *Republiek Indonesië* (RI), de droom van Soekarno, gaat deel uitmaken van een nieuwe federatie: *De Verenigde Staten van Indonesië*. Die zal bestaan uit enkele autonome deelstaten. De deelstaat Oost-Indonesië, waar het gewest Zuid-Molukken bij hoort, zal zelfbeschikingsrecht hebben. Dát is de afspraak.

De vorstin spreekt in haar rede op verzoenende toon: *“Niet langer staan wij gedeeltelijk tegenover elkander, wij zijn nu naast elkaar gaan staan. Hoe zeer ook geschonden en gescheurd en vol van de littekens van wrok en spijt. Onmeetbaar groot is de voldoening van een volk, dat zijn vrijheid verwerkelijk ziet.”*

In de garnizoensbarak zit Max Rinsampessy, dertig jaar oud, nog steeds ademloos te luisteren. Hij hoort in een krakerige geluidsverbinding de stem van de vorstin uit wier naam hij eerder een afschuwelijke strijd heeft geleverd in de binnenlanden van Java. Zijn ogen staan droevig. Er zal straks, thuis op Ambon, waarschijnlijk een moeilijke tijd aanbreken. Hij heeft eigenhandig Indonesiërs vermoord, omdat Louis Beel namens de Nederlandse regering had gezworen: *“Wij zullen niet abandonneren. Het woord ‘abandonneren’ staat niet in mijn woordenboek en zal daar nooit in staan.”* Max staart voor zich uit. Hoe moet hij verder met zijn leven? In dienst treden van het TNI, het Nationaal Indonesisch leger, waartegen hij te vuur en te zwaard had gevochten, is ondenkbaar. Wat voor toekomst heeft hij nog op Ambon? Wat moet er terechtkomen van zijn idealen? Zou hij het ooit nog beleven een gezin te stichten, zoals hij zo vurig wenste? Zouden zijn kinderen wel kunnen opgroeien op een eiland waar hun vader als ver-

rader wordt gezien? Want hij weet heel goed wat er spoedig zal gebeuren. De wraakzuchtige Indonesiërs zullen op een dag Ambon bezetten en niet aarzelen iedereen met een KNIL-uniform zonder enige vorm van proces te elimineren. In hun plaats zou hij hetzelfde doen.

“Het is in Gods hand, *dalam tangan Tuhan Allah*”, zegt een jonge, getraumatiseerde soldaat tegenover hem, met twee gebroken armen in bebloede mitella’s. Zijn blik is hol, zijn ogen zijn opengesperd. Hij spreekt tegen niemand in het bijzonder.

“God zal Soekarno laten branden in de hel.”

“Ssst”, zegt Max, want de koningin in Amsterdam is nog niet uitgesproken.

“Hoe zwaar de taak is die de jonge natie op haar schouders tilt, in Nederland slaat men dit met bezorgdheid gade. Maar ik wil nu en op deze plaats met nadruk constateren dat iedereen in Nederland met het beginsel van de overdracht van de soevereiniteit instemt.”

Op deze dag in 1949 wordt geschiedenis geschreven. Na eeuwen van overheersen, beheersen en exploiteren hangt er verandering in de lucht en koningin Wilhelmina had het aangevoeld. Al op 6 december 1942 stuurde zij vanuit het vrije Londen een radioboodschap de wereld in, waarin de aanstaande overdracht van Nederlands-Indië was versleuteld. Maar de feitelijke overdracht van de macht leidde later toch nog tot een lange en pijnlijke strijd. Indonesië stortte zich vanaf eind 1945 in een onafhankelijkheidsoorlog tegen de Nederlandse overheersers. Liberator Soekarno wilde na het verjagen van de Japanners namelijk doorpakken en zijn eigen Indonesische republiek stichten, onafhankelijk van Nederland. In 1947 en 1948 escaleerde de strijd. Aan Nederlandse zijde vochten duizenden spijkerharde

Molukkers, strijders van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger, trouw aan Oranje tot in de dood, zelfs nu zij hun eigen landgenoten moesten beschieten. Nederland noemde het ‘politieele acties’ voor het herstel van de rechtsorde, maar het waren in werkelijkheid keiharde razzia’s. Soldaten wisten vanaf het begin dat de strijd in de jungle niet was te winnen. Nederland verloor dan ook en staakte uiteindelijk in 1949 de strijd, mede onder druk van de Verenigde Naties en Amerika, die het Nederlandse geweld afkeurden.

Tijdens de Ronde-Tafelconferentie in augustus 1949 in Den Haag werden afspraken gemaakt met Soekarno over de oprichting van een federatie waar sommige deelstaten zelfbestuur zouden krijgen. Maar de nieuwe machthebber, ‘Bung Karno’ Soekarno, bleek helemaal niet van plan de deelstaten soevereiniteit te geven. Ook Oost-Indonesië niet. Ambon en de andere Molukse eilanden zouden daardoor in zijn ijzeren greep komen. De Zuid-Molukkers pikten deze situatie niet en ontketenden een gewapende strijd tegen het nieuwe regime. Op 25 april 1950 werd in Ambon-stad tijdens een geïmproviseerd en chaotisch ritueel de *Republik Maluku Selatan* RMS geproclameerd met Johanis Hermanus Munuhutu als eerste president. Na een gewelddadige richtingstrijd onder de Molukkers zelf kreeg in hetzelfde jaar de eensgezinde guerrillastrijd tegen Soekarno vorm, onder leiding van dr. Chris Soumokil. De zo felbegeerde eigen vrije republiek RMS was, althans op papier, een feit maar werd door niemand serieus erkend. Ook door Nederland niet. De soldaten van het KNIL die aan Nederlandse zijde hadden gevochten, liepen nu opeens gevaar. Als zij niet wilden overstappen naar het Indonesische leger, konden ze niet meer naar Ambon terug. Ze waren in hun eigen land een paria geworden. Landverraders in de ogen van Indonesiërs. Een flink deel van

de KNIL-soldaten besloot tóch de overstap naar Soekarno's leger te maken, een ander deel zocht andere wegen om te overleven. Een minderheid wilde het één noch het ander en zou uiteindelijk noodgedwongen kiezen voor een tijdelijk verblijf in Nederland.

Die patstelling leidde in 1951 dus tot de komst van KNIL-Molukkers naar Nederland. Het waren ruim vierduizend soldaten en hun families. Ze kwamen op bevel van het Nederlandse militair gezag op grote schepen naar Nederland. Vrijwillig geëvacueerd, heette het officieel, in hun eigen belang, om een rustiger tijd af te wachten voor terugkeer naar hun land. Welk land eigenlijk? Indonesië of RMS? Die vraag bleef onbeantwoord, maar zij vulden het antwoord zelf in: RMS. Ze namen hun vrouwen en kinderen mee, maar sommige gezinnen werden door omstandigheden ruw van elkaar gescheiden. Ruim 12.500 Zuid-Molukkers gingen aan boord. Het zou tijdelijk zijn, een kwestie van maanden. Aan boord of kort na aankomst in Rotterdam werden ze onverwacht op vernederende wijze ontslagen uit militaire dienst, hun uniformen en eer werden afgenomen. Het werd als castratie ervaren. Doordat deze ontwortelde gezinnen langdurig in de Nederlandse samenleving bleven en niet terugkeerden, ontstond de Molukse Kwestie. De Molukkers zijn naar voormalige concentratiekampen gebracht, met barakken en andere gebouwen op wel honderd plekken overal in Nederland. In hun ontslagbrief stond, dat het dragen van een KNIL-uniform, ooit een statussymbool, strafbaar zou worden gesteld. Het verwachte militair pensioen bleef intussen uit en de laatste soldij ontvingen zij niet. Hoe vaag de toezeggingen van het Nederlandse gezag ook waren, de Molukkers rekenden op hulp van de regering bij het realiseren van een eigen staat. De volgestouwde KNIL-kisten wer-